

علوم، اقتصادیه و اجتماعیه

مجموعہ علامہ

مرآۃ برنجی کوئی نثر اول نور

مؤسسی

احمد شعیب، رضا توفیق، محمد جاوید

مشرحات

لائحه: محمود اسعد۔ — حیات اجتماعیه: بدیع نوری۔ —
بودجہ حقنک تاریخی: دارالفنون معلم لکھنؤ دھدی۔ — بورسہ
معاملاتی: محمد جاوید۔ — حکومت و حریت: حثندہ سینسرک
فلسفہ سی: رضا توفیق۔ — فرانسیہ اختلال کبیری: احمد
شعیب۔ — استغراض مقالہ نامہ لری۔

مدیر و صاحب امتیازی:

محمد جاوید

نسخہ سی: ۱۰ غروش

استانبول

امور ادارہ و تحریر: ملین مطبعہ سی۔

۱۳۲۵

استقرار مقامات نامہ

یوزدہ بش فاضلی التی بحق ملیون لیرا استقرار مقاولہ نامہ سی

زیرده واضع الامضا بر طرفدن نام نامی وحساب سامی سلطنت سنیہ یه
اوله رق حرکت ایدن صدراعظم فخامتلو دولتلو کامل پاشا ومالیہ ناظری
عطوفتلو ذہنی افندی حضراتی ودیکر طرفدن بانق عثمانی نام وحسابنه
حرکت ایلان مدیر عمومیسى موسیو فوستر ومدیری موسیو امیل دوو
بیننده مواد آتیہ بالمقاولہ قرار کیر اولمشدر.

برنجی ماده

بانق عثمانی بیک اوچوز بر سنہ مالیہ سی شباطی نہایتنه دکن حساب
جاریدن وقومیسسون وشعبه لر تخصیصاتی وفائضلرندن یدی بحق ملیون لیرہ
ارامقده ایسده موافقت طرفین ایله درت بحق ملیون لیرہ یه ربطا اولمشدر.

ایکنجی ماده

حکومت سنیہ کرک بانقک مطلوبنک تأدیہ سی وکرک بعض دیون غیر
منتظمه نک تسویہ سی ایچون ۳۱ تموز سنہ ۳۰۴ تاریخندن اعتباراً فاضلی
ایشلمک اوزره حاملنه اوله رق التی ملیون بشیوز بیک عثمانی لیرہ سی
مقدار اعتباریلک تحویلات اخراج ایدہ جکدر .

تحویلات مذکورہ دن درت بحق ملیون لیرہ مقدار اعتباریسی بانقک
مطلوبنه مقابل بانقہ تسلیم اولنه حق وقصور ایکی ملیون لیرہ لق تحویلات
خزینہ جلیله مالیہ ده الیقونیه جقدر. بانق مذکور دخی بوتحویلاتی خزینہ
جلیله نک ذمتی ابراء باشه باش قبول ایتکی تعہد ایدر. اشبو التی ملیون

یشیوزیک لیره لق تحویلات طرف حکومت سنه دن امضا ایدیه جکی کچی
قونطورول ایچون بانق عثمانیه دخی امضا اولنه جقدر .

اوچنجی ماده

اشبو التی بچق ملیون لیره لق تحویلاتک التی آیدن التی آیه یغنی هر
سنه نك كانون ثانی و تموز رومی ابتدالرنده تأدییه اولمق اوزره سنوی یوزده
یش فائض و اوچوز ایکی سنه سی تموزندن معتبر اولمق اوزره یوزده بر
رأس المال اچقه سی بولنه جقدر .

رأس المال فارشولق کوستریله جک اچقه ایله هر سنه نك اوقات مناسبه سنده
مالیه نظارتیه بالخبره درساعت و آوروپا پیاسه لرنده فیأت جاریه سیله
تحویلات اشترا اولنه جق و بوضورتله مبیاعه ایدیه جک تحویلات نومرولری
مالیه نظارتیه بیلدیریله جک و اشبو تحویلات مالیه نظارتی و بانق عثمانی
معرفیه الغا و ابطال ایدیه جکدر .

بوضورتله ابطال ایدیلان تحویلاته اصابت آیدن فائض مقداری
رأس المال تخصیصاته منقلب اوله جقدر .

بانق عثمانی تحویلات مذ کوره فائضلری کرک درساعتده کی مرکز
اداره سنده و کرک آوروپاده کی شعبه واجته محالرنده تأدییه ایده جکدر .

تحویلاتک مصارف تنظیمه سنك دولت علیه یه و تحویلات مذ کوره نك
لوندره و پارس بورس دلرینك قوط دفترینه ادخال ایتدیرلمی و مصارفی
یانق عثمانییه عائد اولوب فقط دولت علیه بوباده سفارت سنیه لری و ساطتیه
اجرای معاونات ایده جکدر . و اشبو تحویلاتک کرک اخراجی و کرک قویون
تأدیای ایچون قومیسون و سائر نامیه بانق برشیی آلیه جقدر .

جانب حکومت سنه دن تحویلات مذ کوره یه تخصیص اولان وارداتک
امر تخصیصی تحویلات مذ کوره متنه درج ایدیه جکدر .

تحویلات مرقومه دولت علیه تمغارسمندن معاف طوتیه جق واجبی
تمغا رسمی دخی حاملرینه عائد اوله جقدر .

ذکر اولنان تحویلات جدیدہ ۲۸ محرم سنہ ۲۹۸ تاریخیلہ شرفصدور
ایدن ارادہ سنہ جناب پادشاهی موجبہ موقع تداولہ قونیلان تحویلات
ممتازہ ایچون متخذ اولان شکل و صورتہ توفیقاً تنظیم ایدیلہ جک و فقط
تحویلات مذکورہ ایلہ قوپونلرینک متی ترکیجہ و فرانسزجہ وانکلیرجہ
یازیله جقدر .

دردنجی ماده

تحویلاتک فائض ورأس المال اچہ سنک منتظماً تأدیہ سنی تأمیناً حکومت
سنیہ رسومات امانت علیہ سی وارداتندن استیفا ایدلک اوزرہ بانق عثمانی یه
اوچوز طقسان بیک عثمانی لیرہ لق بر مبلغ سنوی تخصیص ایدر .
الیوم بانق شعبہ سی اولان بش ولایتده کی رسومات نظارتلری
وارداتک مصارف اداره و تحصیلہ سندن ماعداسی رسومات امانتک امرینہ
حاضر طوئلق اوزرہ امانت مشارالہاچہ بانق شعبہ لیرینہ تسلیم اولنلق لازم
کله جکدر .

ذکر اولنان اوچوز طقسان بیک لیرہ لق مبلغ سنوینک ۱۳ تموز سنہ
۳۰۲ تاریخندن اعتباراً ہر سنہ ایکسر آی فاصلہ ایلہ متساویاً الی تقسیطده
رسومات امانتی وارداتندن بانق عثمانی یه تسلیمی مقرر اولدیغندن ہر
تقسیطہ اصابت ایدن مبالغ شاید وعدہ معینہ سندن تماماً اودنماش اولور
ایسہ نقصانی بالادہ بیان اولندیغی وجہلہ شعبہ لہرہ تسلیم اولنہ جق رسومات
حاصلاتندن استیفایہ بانق عثمانی مأذون اولہ جقدر .

بشنجی ماده

حکومت سنیہ تحویلات جدیدہ نک تأدیہ رأس المالنی بحسب الامکان
تسریع مقصدیلہ رژی شرطنامہ سنک یدنجی مادہ سی حکمنجہ انحصار
دخان تمتعاتندن ایلرودہ کندی حصہ سنہ اصابت ایدہ بیلہ جک مبالغی بو
جہتہ تخصیص بیورر .

تمتع مذکورہ دن خزینه جلیلیہ اصابت ایدن حصہ لر حکومت
سینہ نك امرنیلہ رژی شرکتی طرفدن طوغریدن طوغری یه بانق عثمانیہ
تسلیم اولنه جق و بانق عثمانی دخی تسلیم اولنان اچقہ لری مالیه نظارتدن
آله جنی تعلیاته کوره بروجہ بالا استعمال ایتک اوزره آبرو بر حسابہ
کچوره جکدر .

اشبو مقاولہ نامہ نسختین اولہ رق ۱۷ مایس سنہ ۳۰۴ و ۱۸۸۶ تاریخیلہ
درسعادتده تنظیم اولمشدر .

اوتوز ملیون مارق استقراضنك مقاولہ نامہ سی صورتیدر

۳ صفر سنہ ۳۰۶ تاریخیلہ شرفصادر اولان ارادہ سنیه پادشاهی حکم
جلیلنه توفیقاً بر طرفدن دولت علیہ عثمانیہ وکالت ایدن صدراعظم
فیخامتلو دولتلو کامل پاشا حضرتلری ایله مالیه نظارتی وکیلی دولتلو اغوب
پاشا حضرتلری و دیگر طرفدن ۲۵ ایلول سنہ ۱۸۸۸ تاریخیلہ مورخ بر
قطعه سند منتظم و مصدق حکمنجه حائر اولدینی مآذونیت کامله یه استناداً
برلینده کی داچیه باقوله مشارک لری نامنه و حسابنه اولارق حرکت ایدن
اشتوتغارتمده کائن ورتمبر کیشه فرانیبانق نام باقوله نك دیرکتوری موسیو
الفردقاولا واشبو مقاولہ نامہ نك دیون عمومیه عثمانیه عائد اداره سنہ موادی
حقنہ مداخله ایلیان اداره مذکوره مجلس رئیسی موسیو ونسان قایار بیننده
خصوصات آتیه بالمقاولہ قرار کیر اولمشدر .

برنجی ماده

حکومت سنه ۱۸۸۹ اوتوز میلیون مارقلق رأس المال اعتباریسی اولوق اوزره مربوط نمونه سی موجبجه بهری درت یوز مارق قیمتده وحاملنه عائد اوله رق یش بش بیک قطعه تحویل اخراج ایدیه جک و بوتخویلا لری یوزده بش فائض سنویسی بولنه جق واشبو فائضک بدلی مارق اوله رق الی آیدن الی آیه یعنی هر سنه نك افرنجی مایس و تشرین ثانسی ابتدالرنده در سعادته و برلنده و اوروپانك سائر بعض شهرلرنده تأدییه اولنه جقدر . مذکور تحویللره مربوط اولان برنجی قوپونك وعدیه سی ابتدای مایس افرنجی سنه ۱۸۸۹ تاریخنده دخول ایدیه جقدر .

ایکنجی ماده

تحویلاتك بدلی اشبو مقاوله نامه یه مربوط و تحویلك ظهرینه دخی مطبوع اولان جدول موجبجه الی آیدن الی آیه قرعه کشیده سیله تأدییه اولمق و اوتوز میلیون مارقلق مقدار اعتباری اوزرینه حساب ایدمك اوزره سنوی یوزده ایکی دن رأس الماله محسوب اچقه تخصیصیه باش باشه مارق اوله رق یکر می بش یچق سنه ده ایفا قلمه جقدر . قرعه لر قوپون تقسیطندن برماه اولجه چکیله جک و قرعه سی چقان تحویلاتك بدلی قوپونلرك بدلیله برابر بر زمانده ایفا ایدیه جقدر . برنجی قرعه ابتدای نیشان افرنجی سنه ۱۸۸۹ تاریخنده چکیله جقدر قرعه لر در سعادته دیون عمومیه عثمانیه دائره سنده اداره مذکوره معرفتیه کشیده اولنه جق و هر قرعه نك نتیجه حاصله سی کذلک اداره مذکوره جانبندن کونی کونه تعهدلو مکتوبله مذکور دایچه بانقه تبلغ ایدیه جک وانك واسطه سیله و مصارفی حکومت سنیه یه عائد اولوق اوزره در سعادته ایکی و برلنده ایکی و فرانفورت و پارس ولوندرده دخی بر غزته یه درج اعلان ایتدیر یله جک و بو غزته لر مذکور دایچه بانق جانبندن انتخاب اولنه جقدر .

اوجنی ماده

تحويلات مزبورہ نك تنظيم و طبي مصارفی حكومت سنيہ بے عائد اولہ جقدر . حكومت سنيہ اشبو معاملہ يي مذکور دايچہ بانقہ احالہ ايدر تحويلات مذکورہ جانب حكومت سنيہ دن خاصہ تعين اولمش برما مورك تحت نظارتندہ طبع اولہ جقدر . مذکور بانقہ تحويلاتك تنظيمندن صوكرہ مصارف واقعہ حسابی خزینہ جليلہ بے تقديم ايدہ جقدر . حكومت سنيہ معاملہ مذکورہ يي تفتيش ايلہ جقدر .

دردنجی ماده

چيقاريلہ جق تحويلات ۴ كانون اول سنہ ۱۸۸۱ تاريخی قرارنامہ دہ کوستريلان تحويلاتك بسبتون غيری اولہ جقدر . تحويلاتك متی ترکیہ و فرانسزجہ اولہ جقدر . تحويلات جديدہ برون يتش بش بيکہ قدر نومرو وضع و ترقيم ايديلہ جك و بو تحويلات حكومت صندوقلر نجہ تأمينات ويا کفالت اچہ سی مقامندہ قبول اولہ جقدر . طرفين معاقدین بيندہ شوراسی مقرر درک بواستقراضه عائد تحويلات قطعیه نك نہایت درت ماه ظرفندہ برليندہ مذکور دايچہ بانقہ تسليم اولماسی لازم کلہ جك و بونلر طبع و تسليم اولنجه بے دکن ماليہ نظارت جليلہ سی مربوط نمونہ سنہ توفيقاً اوتوز مليون مارقلق رأسی المال اعتباری اوزرينہ سندات موقتہ بالتنظيم نہایت برماہ مدت ظرفندہ برليندہ مذکور بانقہ تسليم اولنہ جق و يو سندات موقتہ نك مصارف طبعیہ سی دخی نظارت مشارالہ بایہ عائد بولنہ جقدر . مذکور سندات موقتہ ايلہ مبادلہ اولنقی اوزرہ تداولہ چيقاريلہ جق اولان تحويلات قطعیه ايلہ سندات مذکورہ بے دولت علیہ ماليہ ناظری و دیون عمومی عثمانیہ اداره مجلسی رؤسی طرفلرندن قارشولقی وضع امضا اولنہ جق کبی مفتش صفتیلہ مأذونیت لازمہ يي حائر اولہ رق جانب حكومت سنيہ دن تعين بيوريلہ جق بروکیل طرفندن دخی خط دستیلہ امضا ايدیلہ جقدر سندات موقتہ نك تحويلات قطعیه ايلہ مبادلہ سی اشبو

تحويلات قطعیه نك مذکور دایچه بانقه نسلیمندن اعتباراً ایکی ماه ظرفنده اجرا اولنه جقدر .

بشنجی ماده

ذکر اولنان دایچه بانق اشبو مقاوله نامه نك سبب تنظیمی اولان استقراض مدتجه تحویلات مذکور نك فائض ورأس الماله محسوب اچقه مخصوصات نك تأدیاته لایغزل صورتده مأمور اوله جقدر . حکومت سنیه آنف البیان تحویلاتك رأس المال اعتباریسی تماماً اودتجیه دكین جبات وتحصیلی دیون عمومیۀ عثمانیه اداره سنه محول اولان ذکر آتی وارداتی بر صورت منحصره ولایتغیره ده اوله رق ذکر اولنان تأدیاته قارشولق تخصیص ایدر .

اولاً ۱. کانون اول سنه ۱۸۸۱ تاریخلو قرارنامه موجبجه دیون عمومیۀ اداره سنه ترك اولنان محالردن ماعدا مواقعك صیدیه رسمی ثانیاً ۲. کانون اول سنه ۱۸۸۱ تاریخلو قرارنامه موجبجه دیون عمومیۀ اداره سنه ترك اولنان محالردن ماعدا مواقعك صید بری تذاکری ثالثاً ۳. کانون اول سنه ۱۸۸۱ تاریخلو قرارنامه موجبجه دیون عمومیۀ اداره سنه ترك اولنان محالردن ماعدا مواقعك صید بحری تذاکری رابعاً ۴. کانون اول سنه ۱۸۸۱ تاریخلو قرارنامه موجبجه دیون عمومیۀ اداره سنه ترك اولنان محالردن ماعدا مواقعك تنباکو بیعیه سی خامساً ۵. کانون اول سنه ۱۸۸۱ تاریخلو قرارنامه موجبجه دیون عمومیۀ اداره سنه ترك اولنان محالردن ماعدا مواقعك حریر عشری

سأساً ۷ ذی القعدة سنه ۳۲۵ تاریخلو قرارنامه مخصوص حکمنجه مجدداً تمغا رسمنه تابع اولان اوراق حاصلاتندن حکومت سنیه نك حصه سی سابعاً از میر سنجانی حبوبات اعشارندن اوتوز بیك عثمانلی لیرالق تخصیصات ممتازده اشبو تخصیصات ایچون حکومت سنیه دیون عمومیۀ عثمانیه اداره سی امرینه اوله رق اعشار مذکور نك ملتزم سنداتی تسلیم ایده جکدر .

شورایی مقرر در که از میرسنجایی حیوانات اعشارینک حین مزایده سنده دیون عمومیّه اداره سی جانبندن بروکیله حاضر بولنه جق واعشار محوله بدلا یچون عهده لرنده تقرر ایندن بردن آله جق دین سیدانتدن اوتوز بیک لیرالنی داخل سنجاقده بولان دیون عمومیّه عثمانیه صندوقلری امرینه تأدیه اولمق اوزره ترقیم وتنظیم ایتدیر یله جک ومذکور اوتوز بیک لیرانک مجموعی طوغریدن طوغری به مذکور صندوقله تسلیم اولنه جقدر .

التجی ماده

ماده سابقه ده محرر واردات سته سنوی یوز سکزیبک عثمانلی آلتونی طومدینی حالده نقصانی ماده سابقه نک فقره اخیر سنده کوستریلان منوال اوزره سنویسی یوز اللی بیک آلتونه بالغ اولان از میرسنجایی حیوانات اعشارندن بالا فرامذکور اوتوز بیک لیرایه ضم ایدیه جک وبوصورتله اشواستقراضک تأدیه تقاسیطنه قارشولق تخصیص قلنمش اولان وارداتک حاصلی هر حالده یوز اوتوز سکز بیک لیرا مقدار اقلی راده سنده ابقا اولنه جقدر .

یدنجی ماده

شورایی صراحة مقرر در که دیون عمومیّه عثمانیه اداره سی اشبو مقاوله نامه نک بشنجی ماده سنده کوستریلان اموال مخصوصه حاصلاتندن اولاً تمغا ایله از میرسنجایی اعشاری مستثنا اولمق اوزره اشواستقراضه قارشولق طوتیلان دیگر وارداتک جبات وتحصیل مصارفی مقابلنده اداره مذکوره به مخصوص اولان یوزده بشی ثانیاً مارالذکر تحویلاتک فائض ورأس المال تأدیاتچون ایجاب ایدن مبالغی وثالثاً تأدیات مذکوره به مخصوص مبالغک ممالک اجنبیه به ایصال وتسلیمنندن متولد قامیو فرقلری ایله اشبو مقاوله نامه نک اون ایکنجی ماده سنده محرر مصارفی افراز ایدوب اوست طرفنی هر سنده نک افرنجی مایسی ابتدا سنده بلا تأخیر وتوقیف خزینّه جلیله وزینه سته تسلیم ایتمکه مجبور اوله جقدر .

شکزنجی ماده

دیون عمومی اداره سی اشو استقراضه قازشولق تخصیص قلمش اولان وارداتی تحصیل و قبض ایتدکجه استقراضک التیشر آبلق فائض ورأس المال تأدیایچون اقتضا ایدن مبالغی قامیال اوله رق برلینده مذکور دایچه بانقه پیدرپی تسلیم ایتدکجه مجبور اوله جقدر . شوصورتله که مبالغ مذکوره نك مجموعی نهایت هر تقسیطك دخولندن درت هفته اولجه ذکر اولنان بانق یدنده موجود بولندیرمق لازم کله جقدر . مذکور دایچه بانق هر تسلیماتك اوچ کون ایچنده خزینة جلیله نك منافعه اك زیاده الویرشلی صورتده مارقه تحویل ایلدکدن صوکره حاصلنی کذلک مارق اوله رق بر حساب مخصوصده دولت علیه یه مع فائض ایراد قید ایده جک وبو فائضك مقداری المانیا دولتی بانقه سنك رسمی اسقونطه فیأتندن یوزده برقصانیله حساب ایدیه جقدر . اشو فائض مذکور دایچه بانق صندوقه کیرن مبالغك تواریخ تسلیم لرندن اعتباراً اومبالغك عائد اولدینی آلتی آبلق تقسیطك دخول وعده سندن ایکی هفته اولنه کلنجیه قدر حکومت سنیله نه یوریدیه جقدر . ذکر سبق ایدن حساب مخصوص هر سنه نك افرنجی مایس وتشرین ثانسی ابتدالرنده دایچه بانقه دیون عمومی عبثانه اداره سی بیننده قطع اولنه جقدر .

طقوزنجی ماده

دایچه بانق برقاج تحویلی بر تحویله جمع وتوحید ایده بیلیم حقی حائر بولنه حق وشو حالده ترتینی مراد ایلدیکی انواعك دفترخی تحویلاتك تنظیمندن اولجه حکومت سنیله عرض ایتسی لازم کله جقدر .

او تنجی ماده

دایچه بانق وعده سی حلول ایدن قوبونلرله قرعه اصابت ایلان محویلاتك درسعادت و آوروپا پیاسه لرنده بدلاتی تأدیله اولنق اوزره ایجاب

ایدن قامیو فیاتی تعیین ایتمک حققی حائز بولنه حقق واشبو معامله دن منبعث کار ویا ضرر حصرأ مذکور باتفه عائد اوله جقدر .

اون برنجی ماده

وعده سی حلول ایدوب بدلی تسویه اولان قوپونلرله قرعه اصابت ایدوب کذلک بدلی تسویه قتلان تحویلات دایچه بانک معرفتیه زمبه لوب ابطال اولندقدن صکره دیون عمومیه اداره سنه اعطا اولنه حقق واداره مذکور جانبدن دخی حکومت سینه یه تسلیم قلنه جقدر. قرعه اصابت ایدن تحویلاتک حین تأدییه سنده وعده سی هنوز دخول ایتمش اولان قوپونلرینک جمله سی تحویله مربوط بولنه حقق و بو قوپونلردن موجود اولیانلرینک بدلی قرعه سی چیقمش اولان تحویل بدلندن تنزیل ایدیله جقدر .

اون ایکنجی ماده

حکومت سینه اشبو استقراضک فائض ورأس المال تقاسیطی چون کرک دایچه بانک وکرک انک تعیین ایده جکی باتفه لر معرفتیه تأدییه اولان مبالغ اوزرینه دایچه باتفه یوزده برربع تخصیص ایدر . اشبو یوزده برربعک حاصل ایلدیکی مبلغ ایله قرعه نومرولرینک مصارف اعلانییه سی ویدلاتی ایفا وابطال اولمش اولان قوپون و تحویلاتک در سعادته نقلی مصارفی دیون عمومیه اداره سی جانبدن اشبو استقراض قارشو اقلرینک حاصلندن دایچه باتفه ایفا و تسویه اولنه جقدر .

اون اوچنجی ماده

دخول وعده لرندن اعتبارأ بش سنه مرورینه قدر بدلی آلتق اوزره ابراز اولمیان قوپونلرله قرعه اصابت ایدوبده بدلتک واجب الیفا اولدینی کوندن اعتبارأ اون بش سنه ظرفنده لاجل التحصیل کتورلیان تحویلات مرور زمان قاعده سنجه دولت علیه خزینه سنه مال اوله جقدر .

مابعدی وار